

Samenvatting

Achtergrond, doel en onderzoeksvragen

Voor de tweede keer heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) de situatie van (ex-)gedetineerden op de gebieden identiteitsbewijs, onderdak, inkomen, schulden en zorg onderzocht. Deze leefgebieden staan centraal in het Programma Sluitende Aanpak Nazorg (PSAN). Het doel van het PSAN is door samenwerking tussen Justitie, gemeenten en andere ketenpartners ervoor te zorgen dat ex-gedetineerden bij ontslag uit detentie kunnen beschikken over onderdak, inkomen en een geldig identiteitsbewijs. Daarnaast is het programma erop gericht dat er op het moment dat gedetineerden vrijkomen inzicht is in eventuele schulden en dat er, indien nodig, een plan voor schuldhelpverlening is opgesteld. Ten slotte dient de zorgbehoefte van de gedetineerde vastgesteld te worden en indien de gedetineerde zorg nodig heeft, zou deze zorg gerealiseerd moeten worden. Door de situatie op deze leefgebieden te verbeteren of te stabiliseren, probeert het ministerie van Veiligheid en Justitie in samenwerking met gemeenten de recidive onder ex-gedetineerden te verminderen.

De monitor nazorg ex-gedetineerden van het WODC¹ is opgezet om in kaart te brengen in welke mate (ex-)gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling hebben op het moment dat zij een Penitentiaire Inrichting (PI) binnenkomen, op het moment dat hun detentie erop zit en op het moment dat zij zich zes maanden in de vrije maatschappij bevinden. Daarnaast is het doel van de monitor om te beschrijven hoe de situatie op deze vijf leefgebieden zich tijdens detentie en in de eerste zes maanden na detentie ontwikkelt. Het derde doel is het beschrijven van de samenhang tussen problemen op de leefgebieden en de verandering in die problematiek tijdens en na detentie enerzijds en sociaal-demografische kenmerken (zoals geslacht en leeftijd) en kenmerken van de detentie (zoals detentieduur en detentieverleden) anderzijds. Deze doelen zijn uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

- 1.1 In welke mate hebben gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling direct voor detentie?
- 1.2 In welke mate hebben gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling bij ontslag uit detentie?
- 1.3 In welke mate hebben gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en contact met een zorginstelling zes maanden na hun detentie?
- 1.4 In hoeverre is er sprake van cumulatie van problemen op de verschillende leefgebieden direct voor detentie, bij ontslag uit detentie en zes maanden na detentie?
- 2 In welke mate is er sprake van verandering in de problematiek op de verschillende leefgebieden tussen de situatie direct voor detentie, bij ontslag uit detentie en zes maanden na detentie?

¹ Weijters, G., & More, P.A. (2010). *De Monitor Nazorg Ex-gedetineerden: Ontwikkeling en eerste resultaten*. Den Haag: WODC. Cahier 2010-4.

- 3 Welke sociaal-demografische kenmerken en kenmerken van de detentie hangen samen met problemen op de verschillende leefgebieden en verandering in de problematiek op de verschillende leefgebieden?

Aangezien de tweede meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden grotendeels op dezelfde manier is uitgevoerd als de eerste meting, is ook gekeken naar de verschillen in resultaten tussen de twee metingen. De volgende onderzoeksvragen hebben betrekking op deze vergelijking.

- 4.1 In welke mate verschilt de situatie op de vijf leefgebieden voor detentie van gedetineerden die in de tweede helft van 2009 zijn vrijgekomen uit een PI met de situatie van gedetineerden die in de tweede helft van 2008 zijn vrijgekomen?
- 4.2 In welke mate verschilt de situatie op de vijf leefgebieden bij ontslag uit detentie van gedetineerden die in de tweede helft van 2009 zijn vrijgekomen uit een PI met de situatie van gedetineerden die in de tweede helft van 2008 zijn vrijgekomen?
- 4.3 In hoeverre verschillen gedetineerden die in de tweede helft van 2009 zijn vrijgekomen uit een PI van gedetineerden die in de tweede helft van 2008 zijn vrijgekomen in de mate waarin men tijdens detentie een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting heeft kunnen behouden of heeft kunnen verkrijgen?

Methoden van onderzoek

In deze tweede meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden wordt een cohort gevolgd bestaande uit ex-gedetineerden die tussen 1 juli 2009 en 31 december 2009 een PI verlieten en die zich daarna in een Nederlandse gemeente vestigden. In tegenstelling tot het cohort uit de eerste meting kan voor het tweede cohort alleen de situatie op de leefgebieden in kaart gebracht worden van gedetineerden die langer dan twee weken hebben vast gezeten. Dit komt doordat sinds mei 2009 de mogelijkheid bestaat om voor gedetineerden die korter dan twee weken vastzitten alleen de detentie te melden aan de gemeente. Naar de situatie van de gedetineerde op de leefgebieden wordt niet gevraagd en deze blijft daardoor voor dit onderzoek onbekend. Deze manier van werken is ingevoerd, omdat er in de praktijk niet altijd de mogelijkheid is om kortgestrafte gedetineerden te spreken over hun situatie op de vijf leefgebieden. Voor deze groep gedetineerden is gekozen om alleen aan de gemeente te laten weten dat de gedetineerde vastzit en op korte termijn vrijkomt. Van de gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren, zat 25,7% korter dan twee weken vast.

De onderzoeksgroep bestaat uiteindelijk uit 10.838 (ex-)gedetineerden. Dit zijn vooral (92,4%) mannen en ruim de helft van de onderzoeksgroep is jonger dan 34 jaar op het moment van vrijlating. Verder is zo'n 65% van de ex-gedetineerden geboren in Nederland en heeft bijna 90% van de ex-gedetineerden geen geregistreerde partner. Ten slotte blijkt nog dat het voor bijna 65% van de ex-gedetineerden niet de eerste keer was dat ze sinds 1996 in een PI hebben gezeten.

Om de situatie van deze gedetineerden op de vijf leefgebieden aan het begin van hun detentie te beschrijven, maken we gebruik van gegevens die worden bijgehouden in het Digitaal Platform Aansluiting Nazorg (DPAN). Alle gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren, worden namelijk in de eerste dagen van hun verblijf in de PI gescreend door Medewerkers Maatschappelijke Dienstverlening (MMD'ers). Deze screening houdt in dat gedetineerden wordt gevraagd naar de situatie op de leefgebieden zoals deze was voor aanvang van de detentie. De

verkregen informatie over de problematiek op de leefgebieden wordt geïnventariseerd in een basisdocument dat gebruikt wordt voor het informeren van de gemeente waar de gedetineerde na zijn detentie naar toe gaat. Het DPAN-document wordt aan het einde van detentie door een MMD'er afgesloten. In het zogenaamde ontslagdocument wordt nog een aantal vragen ingevuld over de situatie zoals die bij ontslag uit detentie zou zijn. Deze informatie wordt gebruikt om de situatie bij ontslag uit detentie in kaart te brengen.

Voor de beschrijving van de situatie van ex-gedetineerden op de leefgebieden zes maanden na detentie wordt gebruik gemaakt van registraties van een zestal gemeenten, te weten Amsterdam, Assen, Eindhoven, Oss (en omgeving), Purmerend en Spijkenisse. In totaal stroomt ongeveer 11% van de ex-gedetineerden uit onze onderzoeksgroep uit naar één van deze gemeenten. In tegenstelling tot de eerste meting kan de informatie uit de gemeenten in deze tweede meting wel met elkaar vergeleken worden. Daardoor kan een betrouwbaarder beeld geschetst worden van de situatie van ex-gedetineerden zes maanden na detentie.

Resultaten

Representativiteit van de beschikbare gegevens

Niet van de hele onderzoeksgroep is informatie beschikbaar over de situatie op de leefgebieden. Van 10,1% van de gedetineerden die langer vastzaten dan twee weken is in DPAN geen informatie beschikbaar over de situatie op de leefgebieden. In 2008 was dit nog 18,9%. De gedetineerden van wie we geen informatie hebben, zitten gemiddeld korter vast dan de gedetineerden van wie we wel informatie hebben. Daarnaast zijn niet gescreende gedetineerden vaker van het vrouwelijke geslacht (16,4% van de niet-gescreende gedetineerden is vrouw tegenover 7,6% binnen de hele onderzoeksgroep) en komen ze met name uit PI Nieuwersluis. In de onderzochte periode had deze PI te maken met personeelsproblemen, waardoor er onvoldoende MMD'ers werkzaam waren om alle gedetineerden te kunnen screenen. Het aandeel gedetineerden dat geboren is in één van de MOE-landen (landen gelegen in Midden- en Oost-Europa, zoals Polen, Roemenië en Bulgarije) is hoger onder niet gescreende gedetineerden dan onder gedetineerden die wel gescreend zijn. Van de MOE-landers is van ongeveer de helft (53,3%, N=306) geen informatie beschikbaar. Een mogelijke reden hiervoor is dat niet duidelijk is naar welke gemeente deze gedetineerden terugkeren. De resultaten zijn dus niet zonder meer representatief voor alle gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren.

Situatie op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie

Hieronder wordt puntsgewijs aangegeven wat de situatie op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie was voor gedetineerden die tot de doelgroep van het nazorgbeleid behoren. Later wordt ingegaan op de individuele veranderingen van gedetineerden van wie we zowel de situatie op de leefgebieden direct voor, als bij ontslag uit detentie kennen.

- Voor detentie en bij ontslag uit detentie heeft 86,0% van de gedetineerden een identiteitsbewijs.
- Voor detentie heeft 72,4% van de gedetineerden inkomen, bij ontslag uit detentie 61,6%. Voor detentie had 43,2% van de gedetineerden met een inkomen inkomen uit arbeid, 32,6% had een bijstandsuitkering en 15,1% ontving een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

- Voor detentie heeft 84,6% van de gedetineerden huisvesting, bij ontslag uit detentie 86,1%. Voor detentie wonen de meeste ex-gedetineerden in een huurwoning of bij familie. Bij ontslag uit detentie wonen meer mensen bij familie en in de maatschappelijke opvang dan voor detentie.
- Bijna drie kwart (73,2%) van de ex-gedetineerden heeft voor detentie schulden. Ongeveer 30% van de gedetineerden met schulden heeft meer dan € 10.000 schuld.
- Ongeveer een kwart (27,8%) van de gedetineerden had voor detentie contact met een zorginstelling. In de meeste gevallen gaat het om contact met verslavingszorg (53,1%) of om psychiatrische zorg (33,0%).

Cumulatie van problematiek op de leefgebieden direct voor detentie en bij ontslag uit detentie

Voor detentie heeft 84% van de gedetineerden op één van de vijf leefgebieden een probleem. Van de gedetineerden heeft 14% problemen op drie of meer leefgebieden. Van de gedetineerden die op één leefgebied een probleem heeft, is dat in ongeveer één op de drie keren (30%) een probleem op het leefgebied schulden. De cumulatie van problematiek bij ontslag uit detentie kan gegeven worden voor drie leefgebieden, namelijk identiteitsbewijs, huisvesting en inkomen. Bij ontslag uit detentie heeft bijna de helft van de ex-gedetineerden ten minste één probleem op één van deze drie gebieden. Direct voor detentie had 39% van de gedetineerden op ten minste één van deze drie leefgebieden een probleem. Tijdens detentie is dus bij meer gedetineerden een probleem op de leefgebieden ontstaan.

Verandering in problematiek op de leefgebieden tijdens detentie

De cijfers met betrekking tot individuele veranderingen in problematiek op de leefgebieden zijn beschikbaar voor het hebben van een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting. De verandering tijdens detentie op het gebied van schulden en zorgcontact kan niet in kaart gebracht worden, omdat geen informatie aanwezig is over de situatie op deze leefgebieden op het moment van ontslag uit detentie.

- Van de gedetineerden die voor detentie over een *identiteitsbewijs* beschikken, heeft bijna elke gedetineerde (ongeveer 99%) ook een identiteitsbewijs bij ontslag uit detentie. Van de gedetineerden die de PI zonder een identiteitsbewijs binnenkwamen, verkreeg 9,2% een identiteitsbewijs tijdens detentie.
- Van de gedetineerden met een *inkomen* voor detentie had 77,1% ook een inkomen bij ontslag uit detentie. In 2009 heeft 22,0% van de gedetineerden die voor detentie geen inkomen hadden wel een inkomen bij ontslag uit detentie.
- De veranderingen op het leefgebied *huisvesting* zijn als volgt. Van de gedetineerden had 95,3% zowel voor detentie, als bij ontslag uit detentie huisvesting. Zo'n 35% van de gedetineerden zonder huisvesting voor detentie heeft tijdens detentie huisvesting verkregen.

Samenhang achtergrondkenmerken met problematiek op de leefgebieden en veranderingen daarin tijdens detentie

Problematiek op alle leefgebieden voor detentie komt vaker voor onder gedetineerden die geen geregistreerde partner hebben. Voor het leefgebied identiteitsbewijs geldt dat hoe langer de detentie duurt, des te groter de kans is dat tijdens detentie de gedetineerde een identiteitsbewijs verkrijgt. De detentieduur speelt ook een rol op het gebied van inkomen en huisvesting. Hoe langer gedetineerden vastzitten, hoe groter de kans is dat de gedetineerden die voor detentie geen huisvesting of

inkomen hebben dit tijdens detentie verkrijgen. Aan de andere kant zien we ook dat hoe langer de detentieduur, hoe groter de kans dat gedetineerden die voor detentie wel konden beschikken over huisvesting of inkomen dit tijdens detentie verliezen. Daarnaast zien we dat hoe ouder men is, des te groter de kans dat men een inkomen heeft voor én na detentie. Gedetineerden geboren in Marokko of de Nederlandse Antillen verliezen hun inkomen vaker tijdens detentie dan gedetineerden geboren in Nederland. Mannelijke gedetineerden hebben minder vaak huisvesting voor detentie én bij ontslag uit detentie. Vrouwen hebben daarentegen weer vaker contact met een zorginstelling voor detentie dan mannen. Ouderen hebben vaker dan jongeren voor detentie contact met een zorginstelling.

Vergelijking met de resultaten van de eerste meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden

De situatie op de leefgebieden voor detentie en bij ontslag uit detentie is in dit onderzoek op dezelfde manier gemeten als in de eerste meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden. Daarom kan de situatie op de leefgebieden van de twee groepen goed met elkaar vergeleken worden. Slechts op een aantal achtergrondkenmerken verschillen de twee onderzoeksgroepen. In 2009 bestaat de onderzoeksgroep uit minder personen die geboren zijn in Suriname, is de detentieduur gemiddeld iets langer en heeft de onderzoeksgroep gemiddeld iets vaker eerder vast gezeten. De opvallendste verschillen tussen de twee groepen gedetineerden voor wat betreft de situatie op de vijf leefgebieden worden hieronder beschreven.

- Wat betreft de omvang van de problematiek van (ex-)gedetineerden op de leefgebieden zijn de verschillen tussen 2008 en 2009 niet groot. Alleen op het leefgebied inkomen zijn de verschillen benoemenswaardig. In 2009 had 72,4% van de gedetineerden voor detentie een inkomen, bij ontslag uit detentie had 61,6% een inkomen. Het verschil tussen de situatie voor detentie en bij ontslag uit detentie is kleiner dan in 2008, toen 75,8% van de gedetineerden voor detentie en 58,6% bij ontslag uit detentie een inkomen had.
- Ten opzichte van 2008 wordt het identiteitsbewijs ongeveer even vaak behouden (ongeveer 99%), maar wordt het minder vaak verkregen. In 2008 verkreeg 14,9% van de gedetineerden een identiteitsbewijs, in 2009 verkreeg 9,2% een identiteitsbewijs.
- Van de gedetineerden behoudt 77,1% zijn inkomen tijdens detentie. In 2008 behield 68,5% van de gedetineerden zijn inkomen. In 2009 verkrijgt 22,0% een inkomen ten opzichte van 25,5% in 2008.
- Het percentage gedetineerden dat huisvesting behield tijdens detentie is in 2009 ongeveer gelijk als in 2008, namelijk 95,3% in 2009 en 94,1% in 2008. Het aandeel gedetineerden dat huisvesting verkrijgt tijdens detentie ligt in 2009 lager dan in 2008. Zo'n 35% van de gedetineerden zonder huisvesting voor detentie heeft tijdens detentie huisvesting verkregen, terwijl in 2008 dit nog 40,8% van de gedetineerden lukte.
- Wat betreft de individuele veranderingen op de leefgebieden identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting valt het dus op dat het *behouden* beter gaat dan in 2008. Dat wil zeggen, in 2009 hebben meer gedetineerden zowel voor als na detentie een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting dan in 2008. Het ervoor zorgen dat gedetineerden die voor detentie geen identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting hadden, daar bij ontslag uit detentie wel over konden beschikken, gaat in 2009 echter minder goed dan in 2008.

Situatie van gedetineerden zes maanden na detentie

De situatie zes maanden na detentie kan niet voor iedere ex-gedetineerde beschreven worden. Bij deze tweede meting van de monitor hebben we informatie uit zes grotere gemeenten, namelijk Amsterdam, Assen, Eindhoven, Oss (en omliggende gemeenten), Purmerend en Spijkenisse. Met betrekking tot aantallen gedetineerden betekent dit dat we van 11% van de gedetineerden die tot de onderzoeksgroep behoren, informatie over enig leefgebied zes maanden na detentie hebben. De ex-gedetineerden uit de gemeenten zijn op twee punten niet representatief voor de totale onderzoeksgroep. Ten eerste is er sprake van een oververtegenwoordiging van ex-gedetineerden die niet in Nederland geboren zijn. Dit komt vooral door de grote populatie ex-gedetineerden uit Amsterdam. Ten tweede hebben ex-gedetineerden van wie we informatie over de situatie zes maanden na detentie hebben een omvangrijkere detentiegeschiedenis dan de totale onderzoeksgroep. De gegevens zijn dus niet zonder meer generaliseerbaar naar de totale populatie ex-gedetineerden. Het geeft echter wel een indicatie van de problematiek op de vijf leefgebieden zes maanden na detentie.

- Zes maanden na detentie beschikt 93,6% van de ex-gedetineerden over een geldig legitimatiebewijs.
- Ruim 90% van de ex-gedetineerden heeft zes maanden na detentie een inkomen. In ongeveer drie kwart van de gevallen gaat het om een uitkering.
- Van de ex-gedetineerden heeft 81,6% huisvesting zes maanden na detentie. Ongeveer de helft van de ex-gedetineerde met huisvesting woonde zes maanden na detentie zelfstandig, ruim een kwart woonde zes maanden na detentie bij familie.
- Niet alle schulden van de gedetineerden zijn bekend bij de gemeente. Van de gedetineerden heeft 43,6% zes maanden na detentie in ieder geval schulden bij de gemeente.
- Van de ex-gedetineerden heeft 78,4% zes maanden na detentie contact met een zorginstelling. Een groot percentage van de ex-gedetineerden waarover wij informatie hebben, behoort tot de OGGz-groep uit Amsterdam die contact heeft met een trajectbegeleider van de GGD. Het doel van de GGD is om deze groep aan zorg te helpen, daarom is dit percentage aan de hoge kant. Als we de zorgcontacten van de OGGz-populatie uit Amsterdam buiten beschouwing laten, blijkt op basis van informatie uit vier andere gemeenten dat 60,8% (N=245) van de ex-gedetineerden zes maanden na detentie contact heeft met een zorginstelling.
- Zes maanden na detentie heeft een derde van de ex-gedetineerden geen problemen op de leefgebieden, een derde kent op één leefgebied een probleem en een derde kent problemen op twee of meer van de leefgebieden.

In deze tweede meting van de monitor was het mogelijk om inzicht te krijgen in hoeverre de situatie van ex-gedetineerden in de eerste zes maanden na detentie verandert. Door de gemeentelijke informatie over de situatie bij ontslag uit detentie te vergelijken met de situatie zes maanden na detentie blijkt dat bijna elke ex-gedetineerde in de eerste zes maanden na detentie zijn identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting en/of contact met een zorginstelling behoudt. Aan de andere kant behoudt de ex-gedetineerde ook zijn schulden. Van de ex-gedetineerden die bij ontslag uit detentie niet konden beschikken over huisvesting, verkrijgt 20,9% dat in de eerste zes maanden na detentie, 36,1% verkrijgt een inkomen, 55,6% een identiteitsbewijs en 10,8% komt in contact met een zorginstelling.

Beperkingen

Deze tweede meting kent een aantal beperkingen die ook in de eerste meting een rol speelden. Een eerste beperking heeft te maken met het gebruik van DPAN als databron. Zowel de informatie over de situatie voor detentie als de informatie over de situatie bij ontslag uit detentie verschilt van de informatie die gemeenten bijhouden. Onduidelijk is welke bron betrouwbaarder is om de situatie van gedetineerden voor detentie te beschrijven. Aangenomen kan worden dat de informatie over de situatie bij ontslag uit detentie vanuit gemeenten betrouwbaarder is dan de informatie uit DPAN. In DPAN wordt de problematiek bij ontslag uit detentie waarschijnlijk overschat, omdat het voor MMD'ers lastig blijkt om aan te geven of gedetineerden bij ontslag uit detentie beschikken over een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting. MMD'ers weten vaak niet of dit op de dag van ontslag geregeld is. De gedetineerde kan echter wel al afspraken gepland hebben voor de dag van ontslag of enkele dagen hierna om deze zaken bij de gemeente te regelen. Een andere beperking van het onderzoek is dat niet over alle gedetineerden gerapporteerd kan worden. We missen informatie van een groep, namelijk gedetineerden die korter dan twee weken vastzaten. Dit komt doordat sinds mei 2009 MMD'ers de mogelijkheid hebben om voor gedetineerden die korter dan tien werkdagen vastzitten alleen de detentie te melden aan de gemeente. Van deze gedetineerden wordt niet de situatie op de leefgebieden in kaart gebracht. Om deze reden hebben de resultaten alleen betrekking op gedetineerden die langer dan twee weken vastzitten. Over gedetineerden die korter dan twee weken vastzitten, kunnen we dus geen uitspraken doen. Zij vormen 25,7% van de totale doelgroep van het nazorgbeleid.

Niet iedere gedetineerde die langer dan twee weken vast heeft gezeten, is door een MMD'er gesproken en niet van elke gedetineerde is het gehele DPAN-document ingevuld. Bij de eerste meting was van 18,9% van de gedetineerden die langer dan twee weken vastzaten geen informatie beschikbaar over de problematiek op de leefgebieden voor detentie en bij ontslag uit detentie. In deze tweede meting is van 10,1% van de gedetineerden geen informatie beschikbaar. Ondanks dat dit nog een behoorlijke groep is, is dit wel een duidelijke verbetering ten opzichte van de eerste meting. Bij de derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden kunnen we zien of deze ontwikkeling zich doorzet.

Een laatste kanttekening bij dit onderzoek is dat de situatie zes maanden na detentie niet voor iedere ex-gedetineerde beschreven kan worden. Bij deze tweede meting van de monitor hebben we informatie uit zes grotere gemeenten. Dit betekent dat we van 11% van de gedetineerden die tot de onderzoeksgroep behoren informatie over enig leefgebied zes maanden na detentie hebben. Dit is ten opzichte van de vorige meting wel een vooruitgang, maar voorzichtigheid is geboden met betrekking tot de generalisatie van de resultaten naar de totale populatie. De verwachting is dat in de volgende meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden weer meer gemeenten gegevens kunnen verstrekken, waardoor steeds betrouwbaarder uitspraken gedaan kunnen worden over de problematiek van ex-gedetineerden op de vijf leefgebieden zes maanden na detentie.

Tot slot: een terugblik en een vooruitblik

De uitvoering van het nazorgbeleid

Nu de monitor nazorg ex-gedetineerden twee keer is uitgevoerd, is het mogelijk om te kijken waar we nu staan. Een vergelijking tussen de twee metingen is mogelijk,

omdat de situatie op de leefgebieden – identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, schulden en zorg – voor detentie en bij ontslag uit detentie beide keren op dezelfde wijze is gemeten.

Als we de situatie van gedetineerden die in de tweede helft van 2008 een PI hebben verlaten, vergelijken met de situatie van gedetineerden die een jaar later een PI verlieten, ontstaat het volgende beeld. De totale groep ex-gedetineerden heeft bij ontslag uit detentie iets vaker dan in 2008 inkomen en huisvesting. Het percentage gedetineerden dat na detentie een identiteitsbewijs heeft, is ten opzichte van 2008 niet veranderd. Een groot gedeelte van de gedetineerden beschikt echter bij aanvang van de detentie al over een identiteitsbewijs, inkomen en huisvesting. Deze gedetineerden ondervinden het risico of ongewenst effect van detentie dat zij huisvesting en inkomen tijdens detentie verliezen. De mate van verlies van inkomen en huisvesting tijdens detentie is ten opzichte van 2008 minder geworden. Vooral wat betreft inkomen zijn duidelijke verschillen te zien. In 2008 had bijna een derde van de gedetineerden die voor detentie een inkomen hadden bij ontslag uit detentie geen inkomen meer. In 2009 was dat bij iets minder dan een kwart van de gedetineerden het geval.

Aan de andere kant blijkt dat een kleiner gedeelte van de gedetineerden tijdens detentie een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting verkreeg. Dit houdt in dat gedetineerden voor detentie hierover niet konden beschikken, maar na detentie wel. Dit *verkrijgen* van een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting is in 2009 relatief gezien minder goed gegaan. In 2008 verkreeg een groter percentage van de gedetineerden een identiteitsbewijs, inkomen of huisvesting. In 2008 verkreeg 14,9% van de gedetineerden een identiteitsbewijs, 25,5% een inkomen en 40,8% huisvesting. In 2009 was dat respectievelijk 9,2%, 22,0% en 35,2%.

De monitor nazorg ex-gedetineerden

Op methodologisch vlak is de monitor op een tweetal punten verbeterd. Zo wordt er van meer gedetineerden informatie bijgehouden in DPAN. Bij de vorige meting hadden we van 18,9% van de gedetineerden geen informatie over de situatie voor detentie of de situatie bij ontslag uit detentie. In deze meting ontbrak van 10,1% van de gedetineerden deze informatie.

De tweede methodologische verbetering betreft de situatie zes maanden na detentie. Bij de eerste meting konden we gegevens van drie gemeenten gebruiken die niet met elkaar te vergelijken waren. In deze tweede meting van de monitor was informatie beschikbaar van zes gemeenten en deze informatie kon bovendien met elkaar vergeleken worden. Op deze manier kan één beeld geschetst worden van de situatie van ex-gedetineerden zes maanden na detentie.

Een negatieve verandering is dat de informatie in DPAN over gedetineerden die korter dan twee weken vastzaten niet langer betrouwbaar is, doordat van deze groep alleen de detentie aan de gemeente gemeld wordt. De situatie van deze groep op de leefgebieden wordt standaard als problematisch doorgegeven aan de gemeente zonder dat de gedetineerde is gesproken. Dit betekent dat de problematiek van gedetineerden die korter dan twee weken vastzitten, overschat wordt en dat de gegevens dus niet langer valide zijn. Daarom is deze groep in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

De derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden

In 2012 zal over de derde meting van de monitor nazorg ex-gedetineerden gerapporteerd worden. Voor deze derde meting zal de situatie op de vijf leefgebieden voor detentie en bij ontslag uit detentie opnieuw beschreven worden aan de hand

van gegevens uit DPAN. Dit systeem is eind 2010 vervangen door een nieuwe, verbeterde versie. Echter, aangezien we in de derde meting gedetineerden volgen die in de tweede helft van 2010 zijn vrijgekomen uit een PI zijn er nog geen gegevens uit het nieuwe DPAN beschikbaar. Voor de situatie zes maanden na detentie hopen we weer van meer gemeenten informatie te kunnen gebruiken, zodat er een steeds representatiever beeld ontstaat van de problematiek op de vijf leefgebieden van ex-gedetineerden zes maanden na detentie.